

Bijlage 8: Richtlijnen dwangsommen en termijnen

Bevoegdheid

De formele grondslag voor de bevoegdheid om handhavend op te treden is gelegen in de Gemeentewet (artikel 125 van de Gemeentewet) en de Algemene wet bestuursrecht (artikel 5:21 en verder Awb). De bevoegdheid bestaat uit het met feitelijk handelen optreden tegen een geconstateerde overtreding (last onder bestuursdwang). In plaats daarvan kan er ook een last onder dwangsom worden opgelegd (artikel 5:32, eerste lid, van de Awb). In beginsel zal gekozen worden voor een last onder dwangsom.

Last onder bestuursdwang

De last onder bestuursdwang is de herstelsanctie, inhoudende een last tot geheel of gedeeltelijk herstel van de overtreding en de bevoegdheid van het bestuursorgaan om de last door feitelijk handelen ten uitvoer te leggen, indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd. Een last onder bestuursdwang wordt in beginsel ingezet bij overtredingen van de Opiumwet, maar ook bij overtredingen van de APV, zoals langdurig geparkeerde caravans, aanhangers e.d.

Spoedeisende bestuursdwang

In spoedeisende gevallen kan het bestuursorgaan besluiten om zonder voorafgaande last bestuursdwang toe te passen. Indien de situatie zo spoedeisend is dat een besluit niet kan worden afgewacht, kan terstond bestuursdwang worden toegepast, maar wordt zo spoedig mogelijk nadien alsnog een besluit bekendgemaakt. Enkele voorbeelden van spoedeisende gevallen:

- levensbedreigende situaties (bijvoorbeeld bij brand/instortingsgevaar);
- brandgevaarlijke situaties;
- illegale bouw- dan wel sloopwerkzaamheden, en
- bedreiging van de openbare orde.

Last onder dwangsom

Een last onder dwangsom is de herstelsanctie, inhoudende een last tot geheel of gedeeltelijk herstel van de overtreding en de verplichting tot betaling van een geldsom indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd.

De dwangsom

De hoogte van de dwangsom wordt afgestemd op de ernst van de overtreding (evenredigheid) en heeft tot doel de overtreding tegen te gaan of te voorkomen (effectiviteit). De dwangsom is dan ook niet bestraffend van aard en kan niet gelijkgesteld worden met een boete.

Er worden drie soorten dwangsommen onderscheiden (artikel 5:32b, eerste lid, van de Awb). De dwangsom waarbij het geldbedrag ineens verbeurt, waarbij het geldbedrag per tijdseenheid waarin de last niet is uitgevoerd wordt verbeurt en waarbij het geldbedrag wordt verbeurt per keer dat de overtreding is geconstateerd.

In de gemeente Diemen wordt over het algemeen de dwangsom waarbij het geldbedrag ineens verbeurt, toegepast. Aan deze keuze liggen meerdere redenen ten grondslag. Allereerst is deze vorm het meest helder voor de inwoners van onze gemeente. Ook voorkomt dit onoverzichtelijkheid in eventuele bezwaar- en beroepsprocedures. Bij de andere vormen moet er immers bij iedere constatering een invorderingsbeschikking worden genomen, waar dan weer apart bezwaar en beroep tegen open staat. Tot slot leert de ervaring dat deze vorm beter aansluit bij de gehanteerde bedrijfsprocessen van de ambtelijke organisatie.

De begunstigingstermijn

Bij het ongedaan maken van een overtreding of het voorkomen van verdere overtreding, wordt een termijn gesteld waarin de last kan worden uitgevoerd. Pas bij het aflopen van deze termijn, de begunstigingstermijn, verbeurt de dwangsom en moet er een geldbedrag worden betaald (artikel 5:32a, tweede lid, Awb). Deze begunstigingstermijn dient zo kort mogelijk te zijn. Uitgangspunt is hoeveel tijd nodig is om de overtreding te beëindigen. Daarbij geldt dat deze niet wezenlijk langer mag worden gesteld dan noodzakelijk om de overtreding te kunnen opheffen en niet zo (onredelijk) lang dat het op gedogen gaat lijken.

Met voorgaande factoren is rekening gehouden bij de totstandkoming van de in deze richtlijn genoemde begunstigingstermijnen. Voor de termijnen die in deze richtlijn zijn genoemd, is uitgegaan van een gemiddelde termijn waarbinnen het mogelijk moet worden geacht om te kunnen voldoen aan de opgelegde last.

Niet ongedaan maken overtreding en recidive

Indien wordt geconstateerd dat de overtreding na het eindigen van de begunstigingstermijn niet (volledig) ongedaan is gemaakt, moet worden geconcludeerd dat de opgelegde dwangsom het gewenste effect niet heeft bereikt. Afhankelijk van het soort overtreding en de andere relevante feiten en omstandigheden van het geval, wordt beoordeeld of er opnieuw een last onder dwangsom wordt opgelegd, of dat er wordt gekozen voor het opleggen van een last onder bestuursdwang. Doorgaans zal er worden gekozen voor het opnieuw opleggen van een last onder dwangsom. Aangezien de hoogte van de eerder gekozen dwangsom een onvoldoende prikkel is gebleken, zal bij een nieuwe last onder dwangsom worden gekozen voor een hoger bedrag. De dwangsom wordt (ten minste) verdubbeld ten opzichte van de eerder opgelegde dwangsom.

Voor het opleggen van een hogere dwangsom is ook reden indien een overtreder binnen een termijn van twee jaar eenzelfde soort overtreding begaat. Hiervoor is het niet nodig dat voor de vorige overtreding een last onder dwangsom is opgelegd. Als de overtreder voor de vorige overtreding een waarschuwing of voornemen last onder dwangsom heeft ontvangen, is dit voldoende. Uiteraard wordt hierbij gekeken of sprake is van nieuwe feiten of veranderde omstandigheden.

Algemene opmerkingen bij de tabellen

Deze richtlijn is grotendeels gebaseerd op de “Leidraad handhavingsacties en begunstigingstermijnen” van het Kenniscentrum Infomil. Het Kenniscentrum Infomil is onderdeel van de directie RWS Leefomgeving van Rijkswaterstaat, de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Er is voor gekozen om voor veel onderwerpen aan te sluiten bij de landelijke norm. Tegelijkertijd is er op andere punten bewust afgeweken, in verband met de specifieke handhavingsproblematiek in de gemeente Diemen.

De tabel vermeldt richtinggevende voorbeelden. Deze dienen als richtlijn/leidraad te worden gebruikt. Er is dus vrijheid om in het concrete geval hiervan af te wijken. De geconstateerde feiten/omstandigheden zijn bepalend voor de individuele vaststelling van de hoogte en het maximaal te verbeuren bedrag. Afwijkingen naar boven van de in de tabel genoemde maximum dwangsomhoogte (met uitzondering van de verhoging bij een herhaalde overtreding), waarvoor in het concrete geval goede reden kan zijn, moeten steeds goed zijn onderbouwd en in de beschikking worden gemotiveerd. Dit geldt tevens voor de begunstigingstermijn.

Deze richtlijn is uitdrukkelijk niet uitputtend bedoeld. Dat een overtreding niet in deze richtlijn is opgenomen, zegt niets over de noodzaak en/of wenselijkheid van de handhaving daarvan. Voor overtredingen die niet in de tabel zijn genoemd, wordt per geval de hoogte van de dwangsom en de duur van de begunstigingstermijn bepaald.

In deze richtlijn zijn alleen dwangsommen opgenomen. De mogelijkheid blijft bestaan om een last onder bestuursdwang op te leggen indien de feiten en omstandigheden van het concrete geval hiertoe aanleiding geven. Verder is het uitgangspunt dat we verbeurde dwangsommen invorderen.

Algemeen

Taakveld Algemeen	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings- termijn
	Geen medewerking verlenen aan toezichthouder	per overtreding	10.000	Enkele uren tot een paar weken
	Ontbrekende onderzoek zoals preventieonderzoek, bodemonderzoek, energiebesparingsonderzoek, akoestisch onderzoek etc.	ineens	5.000	2 maanden
	Overleggen ontbrekende gegevens, zoals logboek, administratie, energienota, lekdichtheid, registratie, rapportage etc.	ineens	1.000	1 maand

Overtredingen milieu

Taakveld Afval	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings- termijn
	Opslag niet conform voorschriften	ineens	5.000	2 maanden
	Afval (gevaarlijke afvalstoffen) niet correct afvoeren	ineens	50.000	1 maand
	Afval niet correct afvoeren	ineens	5.000	1 maand
	Scheiding afval niet conform voorschriften	per overtreding	1.000	1 maand

Overtredingen milieu

Taakveld Bodem	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings- termijn
	Afvalstoffen op/in de bodem brengen	ineens	5.000	1 maand
	Keuring onder- of bovengrondse tank niet uitgevoerd	ineens	3.500	1 maand
	Vloer niet vloeistofdicht	ineens	15.000	2 maanden
	Vloeistofdichte (lek)bak ontbreekt	ineens	15.000	2 maanden
	Geen financiële zekerheid	ineens	15.000	1 maand
	Opslag vaste mest zonder voorzieningen	ineens	5.000	3 maanden
	Ontbreken (KIWA-)certificaat mestopslag	ineens	5.000	1 maand
	Foliebassin niet gekeurd	ineens	5.000	1 maand
	Mestbassin niet conform de bouwtechnisch richtlijnen	ineens	25.000	2 maanden
	Geen melding Besluit mobiel breken bouw- en sloopafval	ineens	1.000	1 maand
	Afgifte van grond/bouwstoffen aan een niet bevoegde be-/verwerker	ineens	5.000	1 maand
	Geen melding besluit bodemkwaliteit	ineens	5.000	1 maand
	Toepassing niet conform de voorschriften en/of voorgeschreven voorzieningen niet aangebracht	ineens	5.000	1 maand

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings-termijn
(Externe) veiligheid	Brandscheiding niet op orde	ineens	25.000	2 maanden
	Opslag gevaarlijke stoffen niet volgens voorschriften	ineens	25.000	1 maand
	Opslag kluis/kast ontbreekt	ineens	15.000	2 maanden
	Gasflessen niet tegen omvallen beschermd	ineens	150 per fles	1 dag
	Keuring gastank verlopen	ineens	1.000 per tank	2 maanden
	Keuring gasfles verlopen	ineens	300 per fles	1 week
	Hekwerk bij gastank ontbreekt/niet tegen aanrijden beschermd	ineens	2.000	1 maand
Geluid	Geluidnorm overschreden	per overtreding	500 per overtreding met een max van 5.000	1 week
	Geluidbegrenzer niet conform verzegeling	ineens	5.000	1 maand
	Gedragsvoorschriften niet naleven	per overtreding	500 per overtreding met een max van 5.000	1 dag
	In werking buiten gegunde uren	ineens	5.000	1 dag
Lucht	Overschrijding emissie-eisen	ineens	50.000	2 weken
	Metingen niet (juist) uitgevoerd	ineens	2.500	1 maand
	Afvoerpijp niet op hoogte	ineens	10.000	2 maanden

Overtredingen milieu

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings-termijn
Lucht	Niet juist gebruiken of ontbreken emissiebeperkende apparatuur (zoals (stof)filters, ontgeuringsinstallatie)	ineens	15.000	2 maanden
	Geen keuring of onderhoud stook- of koelinstallatie	ineens	4.000	1 maand
	Niet naleven voorschriften stook- of koelinstallatie	ineens	4.000	1 maand
Vuurwerk	Opslag van vuurwerk niet conform de voorschriften en er kan direct aan de voorschriften worden voldaan	ineens	5.000	1 dag
Water	Afscheider, controleput of zuiveringstechnische voorziening ontbreekt of niet conform voorschriften	ineens	10.000	1 maand
Overig (milieu)	In werking zonder vergunning (milieu en geen opzet)	ineens	50.000	2 maanden
	Geen melding (milieu)	ineens	20.000	1 maand
	Ongewoon voorval niet gemeld (milieu)	ineens	10.000	1 week

Overtredingen aanleg, bouw en sloop

Taakveld Algemeen	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings- termijn
	In strijd met stillegging bouw of sloop klein bouwwerk, zoals een erfafscheiding, tuinmeubilair, vlaggenmasten, dakkapel, schotelantennes, zonweringen, etc.	ineens	€ 5.000,-	direct
	In strijd met stillegging bouw of sloop middelgroot bouwwerk, zoals een dakterras, klein bijgebouw, overkapping, etc.	ineens	€ 10.000,-	direct
	In strijd met stillegging bouw of sloop groot bouwwerk, zoals een dakopbouw, aanbouw aan een bestaand gebouw, etc.	ineens	€ 35.000,-	direct
	In strijd met stillegging bouw of sloop compleet bouwwerk, zoals een woning, bedrijfsgebouw, etc.	ineens	€ 100.000,-	direct
	Aanleggen, bouwen of slopen in strijd met (planregels) bestemmingsplan	ineens	20.000	2 maanden
Aanleggen	Aanleggen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning categorie laag, zoals kabels en leidingen, ophogen, etc.	ineens	10.000	2 maanden

Taakveld Aanleggen	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings- termijn
	Aanleggen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning categorie gemiddeld, zoals heiwerkzaamheden, bodem verlagen, gronden afgraven etc.	ineens	15.000	2 maanden
	Aanleggen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning categorie hoog, zoals watergangen, oppervlakteverhardingen van wegen etc.	ineens	20.000	2 maanden
Bouwen	Bouwen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning, klein bouwwerk, zoals een erfafscheiding, tuinmeubilair, vlaggenmasten, dakkapel, schotelantennes, zonweringen etc.	ineens	€ 5.000,-	2 maanden
	Bouwen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning middelgroot bouwwerk, zoals een dakterras, klein bijgebouw, overkapping, etc.	ineens	10.000	2 maanden

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings-termijn
Bouwen	Bouwen zonder een omgevingsvergunning groot bouwwerk, zoals een dakopbouw, aanbouw aan een bestaand gebouw, etc.	ineens	35.000	2 maanden
	Bouwen zonder een omgevingsvergunning categorie hoog, zoals een woning, bedrijfsgebouw, etc.	ineens	100.000	2 maanden
	Bouwen in strijd met het Bouwbesluit categorie laag, zoals technische voorschriften bruikbaarheid, etc.	ineens	10.000	2 maanden
	Bouwen in strijd met het Bouwbesluit categorie gemiddeld, zoals technische voorschriften energiezuinigheid, etc.	ineens	15.000	2 maanden
	Bouwen in strijd met het Bouwbesluit categorie hoog, zoals technische voorschriften veiligheid, gezondheid, etc.	ineens	20.000	2 maanden
	Slopen	Slopen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning of een melding categorie laag, zoals het slopen van een bijgebouw zonder asbest, etc.	ineens	5.000

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings-termijn
Slopen	Slopen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning of een melding categorie gemiddeld, zoals het slopen zonder asbest	ineens	10.000	per direct
	Slopen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning of een melding categorie hoog, zoals het slopen met (waarschijnlijk) asbest	ineens	20.000	per direct
Monumenten	Verandering aan, op, in of bij een monument zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning	ineens	20.000	2 maanden
	Verandering in beschermd stads- en dorpsgezichten zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning	ineens	15.000	2 maanden

Overtredingen planologisch gebruik

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings-termijn
Strijdig gebruik	Gebruik in strijd met het bestemmingsplan zoals verkeerd gebruik grond/erf, illegale handelingen buitengebied, etc.	ineens	5.000	2 maanden
	Strijdig gebruik bestemming, zoals Airbnb, wonen of bedrijfsmatige activiteiten waar niet toegestaan, etc.	ineens	10.000	2 maanden

Overtredingen brandveiligheid

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings-termijn
Brandveilig gebruik	Geen omgevingsvergunning voor brandveilig gebruik	ineens	20.000	2 maanden
	Geen melding voor brandveilig gebruik	ineens	10.000	1 maand
	Niet naleven voorschrift omgevingsvergunning voor brandveilig gebruik	ineens	10.000	2 maanden
	Ontbreken document voor adequate toepassing constructieonderdeel	ineens	3.000	1 week
Voorschriften Bouwbesluit	Ontbreken voorzieningen of niet volgens eisen categorie laag, zoals rookmelder, blustoestel, vluchtrouteaanduiding, zelfsluitende deur, etc.	ineens	5.000	2 maanden
	Ontbreken voorzieningen of niet volgens eisen categorie gemiddeld, zoals brandweeringang, aankleding ruimten, verbindingswet, etc.	ineens	10.000	2 maanden
	Ontbreken voorzieningen of niet volgens eisen categorie hoog, zoals brandmeldinstallatie, ontruimingsinstallatie, bluswatervoorziening, etc.	ineens	20.000	2 maanden

Overtredingen Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

Taakveld Algemeen	Overtreding	Modaliteit	Richtlijn dwangsom	Begunstigings- termijn
	Reclame(bord) zonder vergunning	ineens	5.000	2 maanden
	Maken of veranderen van een uitweg zonder vergunning	ineens	5.000	2 maanden